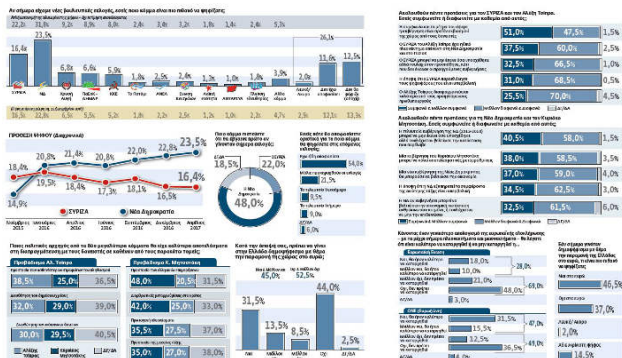

Κώστας Παπαδάκης

Η συζήτηση που άνοιξε σχετικά με την αξιοπιστία των δημοσκοπήσεων με αφορμή τον χειρισμό της κυβερνητικής πολιτικής, αλλά και των εσωτερικών εξελίξεων στο ΚΙΝ. ΑΛ. δίνει την ευκαιρία για έναν ευρύτερο προβληματισμό σχετικά με το εάν οι οποιεσδήποτε εκλογικές δημοσκοπήσεις, ακόμα και με το ιδανικότερο θεσμικό καθεστώς δεοντολογίας, ωφελούν ή βλάπτουν την κοινωνία και το εκλογικό σώμα. Τα τρία βασικά σημεία της αναξιοπιστίας των δημοσκοπήσεων στην Ελλάδα είναι τα εξής :

Α) Η τυχαιότητα του δείγματος, τα κριτήρια επιλογής, η ποσότητα των ερωτώμενων, η γεωγραφική, επαγγελματική, ηλικιακή, μορφωτική και πολιτική του διασπορά κλπ και η χρονική αντιστοιχία της δημοσκόπησης με τα δεδομένα της συγκυρίας.

Β) Η επιλεκτική θέση των ερωτημάτων στην οποία φυσικά κυριαρχεί και η επιλεκτική θέση των κομμάτων τα οποία τίθενται στο ερωτηματολόγιο του συμμετέχοντος στην δημοσκόπηση, που συνήθως είναι τα κοινοβουλευτικά κόμματα συν ορισμένα ακόμα από εκείνα που ο δημοσκόπος συγκεκριμένα θέλει να εντάξει, και όχι όλα τα υπόλοιπα.

Γ) Η επιλεκτική ανάδειξη των αποτελεσμάτων της δημοσκόπησης, η οποία αποκάλυπτα βλέπουμε να συγκαλύπτει θετικές απαντήσεις χωρίς να τις συγκεκριμενοποιεί στην λέξη «ΑΛΛΟ», που συχνά υπερβαίνουν ακόμα και το ποσοστό «10%», που αθροίζει προτιμήσεις σε κόμματα διαφορετικά μεταξύ τους, χωρίς όμως να επιμερίζει τις προτιμήσεις στο καθένα από αυτά, και έτσι τα θάβει από τον δημοσκοπικό χάρτη.

Όσον αφορά τα δύο τελευταία χαρακτηριστικά, θα ήταν δυνατή μια νομοθετική παρέμβαση κατά τέτοιο τρόπο, που να ελαχιστοποιεί τις αυθαιρεσίες αυτές :

Η υποχρεωτική συμπερίληψη στον ερωτηματολόγιο, πέραν των κοινοβουλευτικών κομμάτων,

και όσων άλλων είτε διαθέτουν ένα ελάχιστο ποσοστό καταγραφής σε προηγούμενες εκλογές, πχ 0,33%, δηλαδή το 1/300 του εκλογικού σώματος, που εξασφαλίζει, υπό συνθήκες απλής αναλογικής, κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, είτε ακόμα και όσα κόμματα δηλώσουν σε εύλογο διάστημα πριν στο Υπουργείο Εσωτερικών ότι θέλουν να συμπεριλαμβάνονται στις δημοσκοπήσεις, θα μπορούσε να λυθεί.

Όσον αφορά την ανάδειξη των απαντήσεων, επίσης θα μπορούσε να προβλεφθεί νομοθετική υποχρέωση των δημοσκόπων να ανακοινώνουν τις πλήρεις απαντήσεις, και όχι να συμπύσσουν τα αποτελέσματα τους σε στήλες αθροιστικές, π.χ. «ΑΛΛΟ ΚΟΜΜΑ». Και αυτό θα συνέβαλλε στην αποκατάσταση της διαφάνειας των δημοσκοπήσεων.

Θα είχε ακόμα ενδιαφέρον να καταγράφεται όχι μόνο πόσοι πολίτες συμμετείχαν στην δημοσκόπηση, αλλά και πόσοι προηγουμένως αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην δημοσκόπηση, πράγμα το οποίο θα κατέγραφε ένα αντίστοιχο μέγεθος του ποσοστού αποχής που εκφράζεται και στις εκλογές.

Μόνο ωστόσο το γεγονός ότι το θεσμικό καθεστώς των δημοσκοπήσεων επιτρέπει την επιλεκτική θέση των ερωτημάτων, αλλά και την επιλεκτική ανάδειξη των απαντήσεων, δεν αφήνει καμία αμφιβολία ότι ο νομοθέτης επιτρέπει την λειτουργία των δημοσκοπήσεων όχι ως μέσο καταγραφής, αλλά ως μέσο διαμόρφωσης και χειραγώγησης της κοινής γνώμης και, εν τέλει, της εκλογικής συμπεριφοράς.

Είναι μάλιστα προφανές από την επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις δημοσκοπήσεις (**ν. 3603/2007**), με μία μόνο ουσιαστική τροποποίηση στη συνέχεια, η οποία απαγορεύει την δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων την παραμονή των βουλευτικών εκλογών και την ίδια μέρα μέχρι τις 7.00μ.μ., καθώς και τις προβολές προεκλογικών μηνυμάτων στο ίδιο χρονικό διάστημα, δείχνει ότι οι κυβερνήσεις ουσιαστικά νομοθετούν εν λευκώ και απεμπολούν τη νομοθετική της εξουσία απέναντι στις εταιρίες δημοσκοπήσεων.

Εκεί που περιμένει κανείς να δει την καθιέρωση συγκεκριμένων ουσιαστικού δικαίου κανόνων δεοντολογίας όσον αφορά τον τρόπο καταγραφής και δημοσιοποίησης του περιεχομένου των δημοσκοπήσεων (άρθρο 1 παρ. 4, «επιστημονικά αποδεκτές μέθοδοι καταγραφής πρόθεσης ψήφου», άρθρο 3 παρ. 2, «ποιοτικός έλεγχος συλλογής στοιχείων», άρθρο 5, «Μητρώο Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων»), ο νομοθέτης, αντί να επιβάλει συγκεκριμένους κανόνες δεοντολογίας, απλώς παραπέμπει είτε στον Διεθνή Κώδικα Δεοντολογίας για την πρακτική της έρευνας αγοράς και της κοινωνικής έρευνας, είτε στον Κώδικα Δεοντολογίας του Συλλόγου Εταιρειών Δημοσκόπησης και Έρευνας Αγοράς (με την προσθήκη μάλιστα της φράσης «όπως εκάστοτε ισχύουν», πράγμα που σημαίνει ρητά και πανηγυρικά την εν λευκώ

απεμπόληση του δικαιώματος νομοθέτησης στις δυνάμεις της αγοράς), είτε στον ποιοτικό έλεγχο συλλογής στοιχείων του Συλλόγου Εταιρειών Δημοσκοπήσης και Έρευνας Αγοράς (άρθρο 3 παρ. 2), είτε στο σύστημα ποιοτικού ελέγχου των ερευνητών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Κοινής Γνώμης και Έρευνας Αγοράς, είτε στον Διεθνή Κώδικα Δεοντολογίας για την Πρακτική της Έρευνας Αγοράς και της Κοινωνικής Έρευνας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Κοινής Γνώμης και Έρευνας Αγοράς και του Συλλόγου Εταιριών Δημοσκοπήσης και έρευνας αγοράς (άρθρο 5 παρ. 3).

Ο νόμος δηλαδή αντί να καθιερώνει υποχρεώσεις δεοντολογίας απλά νομιμοποιεί αυτές που οι ίδιοι οι «ελεγχόμενοι φορείς» καθιερώνουν για τον εαυτό τους και μάλιστα στο διηνεκές.

Όλοι αυτοί όμως είναι ιδιωτικοί φορείς, εταιρίες δημοσκοπήσης ισχυρότατων οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων και φυσικά είναι ελεύθεροι να θεσπίζουν οποιουσδήποτε κώδικες δεοντολογίας υπαγορεύουν τα συμφέροντά τους. Αντί να γίνεται το αντίστροφο, δηλαδή να αναγκάζονται οι εταιρίες να ακολουθούν κρατικές οδηγίες και ρυθμίσεις νόμων αναγκαστικού δικαίου, έρχεται το ίδιο το κράτος και ουσιαστικά υποτάσσεται στη δεοντολογία τους, δίνοντας της ισχύ νόμου. Και φυσικά αυτό το νομοθετικό καθεστώς παραμένει αναλλοίωτο από το 2007 μέχρι σήμερα, και η ευθύνη για την διατήρηση του βαρύνει όλες τις κυβερνήσεις που έχουν εναλλαγεί αυτά τα χρόνια.

Και ανεξάρτητα από τις αποκλίσεις στα τελικά ποσοστά που παρουσιάζονται συχνά στις προεκλογικές περιόδους, είναι γεγονός ότι οι δημοσκοπήσεις έχουν πετύχει σε πολύ μεγάλο βαθμό την διαμόρφωση του συσχετισμού των δυνάμεων στον πολιτικό χάρτη στην Ελλάδα. Με μόνη εξαίρεση το Δημοψήφισμα της 05.07.2015, που το μικρό χρονικό περιθώριο από την ημέρα εξαγγελίας του (26.06.2015) δεν επέτρεψε στις εταιρείες δημοσκοπήσεων να κατευθύνουν αποτελεσματικά την επιθυμητή έκβαση, παρά τον καθημερινό τηλεοπτικό βομβαρδισμό των συστημικών Μ.Μ.Ε. και την τρομοκρατία των Α.Τ.Μ. και των συνεπειών της εξόδου από το Ευρώ.

Κύρια χαρακτηριστικά των εκλογικών δημοσκοπήσεων που έχουν κυριαρχήσει τα τελευταία 30 χρόνια στην Ελλάδα είναι τα εξής :

- Η κατεύθυνση ψήφου σε κυβερνητικά κόμματα.
- Η συστηματική καλλιέργεια της νοοτροπίας της χαμένης ψήφου στα μικρά κόμματα.
- Η διαμόρφωση επικοινωνιακών όρων, όπως «παράσταση νίκης», «καταλληλότητα

Πρωθυπουργού» κ.α. τα οποία διαμορφώνουν κριτήρια εκλογικής προτίμησης και μια ψευδή εντύπωση συμμετοχής του τηλεθεατή -ψηφοφόρου στην διαμόρφωση των όρων του παιχνιδιού.

- Το κατόρθωμα της δημιουργίας κομμάτων χωρίς την παραμικρή ή με ελάχιστη κοινωνική βάση και απεύθυνση ή χωρίς κανένα άλλο στέλεχος πλην του αρχηγού τους γνωστού στην κοινωνία, χάρη στις δημοσκοπήσεις, σε συνδυασμό φυσικά με τα τηλεοπτικά στούντιο. Αναφέρουμε μόνο όσα κόμματα κατόρθωσαν να μπουν στην Βουλή τα προηγούμενα χρόνια χάρη στους παραπάνω παράγοντες και να διαδραματίσουν κάποιον μικρό ή μεγάλο ρόλο στα πολιτικά δρώμενα (ΛΑ.Ο.Σ., ΔΗΜ.ΑΡ., Ποτάμι, Ένωση Κεντρώων, Ανεξάρτητοι Έλληνες, Ελληνική Λύση,).

- Η μεθοδευμένη ένταξη στο πολιτικό σκηνικό μικρότερων πολιτικών σχηματισμών που προορίζονται για ρόλο εφεδρείας ή για την ενίσχυση, μέσω της αυτόνομης έκφρασης, καθαρότερων ιδεολογικοπολιτικών συστημικών τάσεων.

- Η ανάδειξη ναζιστικών μορφωμάτων στον εκλογικό χάρτη των δημοσκοπήσεων (παλιότερα, αλλά ακόμα και μετά την καταδίκη της η Χρυσή Αυγή, τώρα οι Έλληνες για την Πατρίδα, ο ΕΛΑΣΥΝ κλπ).

- Η εγκατάσταση στον πολιτικό χάρτη κομμάτων που ακόμα δεν έχει δοκιμαστεί η σχέση τους με την κοινωνία, αλλά παίρνουν τα βάφτισμα του πυρός και επειδή έτσι το αποφασίζουν οι εταιρείες δημοσκοπήσης. Τα πρόσφατα παραδείγματα του κόμματος «Έλληνες για την Πατρίδα» (του καταδικασμένου για διεύθυνση της εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή» ναζιστή Ηλία Κασσιδιάρη και του «Κινήματος Ελεύθεροι Άνθρωποι» του πρόσφατα εκλιπόντος Γεώργιου Τράγκα) είναι δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα.

- Η συστηματική και μεθοδευμένη εξαφάνιση πολιτικών σχηματισμών με υπαρκτή κοινωνική βάση και γνωστά στελέχη, που όμως ενοχλούν το κατεστημένο, όπως της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α.

Τα παραπάνω δεν αφήνουν αμφιβολία ότι τα σκοπούμενα πολιτικά επικοινωνιακά αποτελέσματα αυτής της δημο(σ)κοπικής λειτουργίας είναι:

- Η αλληλοτροφοδοτούμενη επίδραση με την προπαγάνδα των συστημικών ΜΜΕ για την χειραγώγηση της εκλογικής συμπεριφοράς.

- Η εκλογικοποίηση της πολιτικής ζωής και η προσπάθεια ενσωμάτωσης της κοινωνικής

δυσaréσκειας σε εκλογικές αυταπάτες.

- Η αποκοπή των κομμάτων από την κοινωνική τους βάση, μέσα από την προτεραιοποίηση της δημοσκοπικής προσέγγισης των πολιτικών αναγκών.
- Η συγκράτηση της πολιτικής επιρροής μεγάλων, και ιδίως κυβερνητικών κομμάτων και κομμάτων εξουσίας, με την συνεχή υπόμνηση των μεγάλων ποσοστών τους.
- Η συμβολή στον κεντρικό καθεστωτικό έλεγχο της πολιτικής ζωής και η διαμόρφωση δυναμικής γενίκευσης της κοινωνικής χειραγώγησης σε όλα τα πεδία της πολιτικής και κοινωνικής συμπεριφοράς με το know how της έρευνας αγοράς.
- Η καθιέρωση μιας διαμεσολαβητικής θεσμικής λειτουργίας, η οποία μεταφέρει τα αιτήματα της κοινωνίας προς την εξουσία, υποκαθιστώντας, με προοπτική την κατάργηση των κοινωνικών αντιστάσεων, τις άμεσες κοινωνικές και πολιτικές αντιστάσεις και διεκδικήσεις.
- Η στήριξη της σημερινής κυβερνητικής πολιτικής με τον χειρισμό της κοινωνικής δυσaréσκειας:

Όλες οι τελευταίες δημοσκοπήσεις που αναφέρονται στην αποδοχή ή μη της κυβερνητικής πολιτικής στα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν (οικονομία, εθνικά, πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές, πανδημία κλπ) βγάζουν **κυρίαρχη την αρνητική τοποθέτηση** στην κυβερνητική πολιτική, αλλά ταυτόχρονα το κυβερνητικό κόμμα σε ψηλά ποσοστά πρόθεσης ψήφου, πάντοτε πάνω από το 30%, λειτουργώντας έτσι ως μηχανισμός εκτόνωσης της λαϊκής δυσaréσκειας, που καταγράφει ότι «το μήνυμα εστάλη» στην κυβέρνηση, αλλά και ότι ταυτόχρονα ο βασικός κορμός της εκλογικής της βάσης παραμένει δίπλα της και τη στηρίζει.

Δεν θεωρώ ότι οτιδήποτε από αυτά υπάρχει περίπτωση να αλλάξει, ακόμα και υπό όρους μέγιστης δυνατής βελτίωσης του θεσμικού καθεστώτος και καθιέρωσης δεοντολογικών κανόνων, όπως αυτοί που επισήμανα παραπάνω. Άλλωστε, είναι και καθόλου αυτονόητο ότι ακόμα και οι κανόνες αυτοί θα ήταν δυνατό να θεσπιστούν, αφού είναι προφανές ότι είναι ικανοί για να βλάψουν σημαντικά τα συμφέροντα εκείνων οι οποίοι ωφελούνται άμεσα και έμμεσα από τις δημοσκοπήσεις. Έμμεσα ωφελούμενοι είναι μόνο τα κόμματα εξουσίας, οι μηχανισμοί εξουσίας, η αστική τάξη, τα συστημικά Μ.Μ.Ε. και όλοι όσοι από θέση εξουσίας έχουν ανάγκη για γνώση, έλεγχο, χειραγώγηση και κατεύθυνση της εκλογικής, κοινωνικής

και πολιτικής συμπεριφοράς του λαού και, φυσικά, τα κόμματα εξουσίας, οι παράγοντες, οι πολιτευτές, οι βουλευτές, οι Υπουργοί, όλοι όσοι επιθυμούν να έχουν μία θέση στο πολιτικό προσωπικό της εξουσίας. Φυσικά διαμορφώνονται και πρόσωπα, μηχανισμοί και φορείς άμεσων συμφερόντων από την λειτουργία των δημοσκοπήσεων, όπως είναι οι δημοσκοπικές εταιρείες, διάφοροι πανεπιστημιακοί, εκλογολόγοι, επικοινωνιακοί και πολιτικοί σύμβουλοι, ειδικευμένοι επιστήμονες και άλλοι που τις στελεχώνουν, με τις αδρές αμοιβές που λαμβάνουν, πολλές από τις οποίες είναι προϊόν ροής από την κοινοβουλευτική χρηματοδότηση των κομμάτων.

Για όλους αυτούς είναι προφανές όλη η λειτουργία των δημοσκοπήσεων είναι πολύπλευρα αναγκαία και χρήσιμη. Είτε γιατί αποκομίζουν χρήματα, είτε γιατί προστατεύουν και υπηρετούν τα πολιτικά τους συμφέροντα.

Είναι όμως αναγκαία ή έστω χρήσιμη για το εκλογικό σώμα η λειτουργία των δημοσκοπήσεων ακόμα και ως μέσο μόνο καταγραφής (αν θεωρήσουμε ότι νοείται λειτουργία δημοσκοπήσεων μόνο με την καταγραφή) και όχι χειραγώγησης;

Γιατί θα πρέπει ο πολίτης όταν ψηφίζει να έχει εικόνα ποιο κόμμα προηγείται και ποιο έπεται;

Γιατί θα πρέπει να έχει εικόνα ποιος υποψήφιος βουλευτής είναι εκλόγιμος και ποιος δεν είναι;

Γιατί θα πρέπει να έχει την εικόνα ότι το μικρό κόμμα που ενδεχομένως συμπαθεί δεν πρόκειται να μπει στην Βουλή, και άρα η ψήφος του θα πάει χαμένη;

Γιατί εν τέλει θα πρέπει να πηγαίνει να ψηφίσει όχι ανεπηρέαστος, αλλά επηρεασμένος από τον καθημερινό βομβαρδισμό των δημοσκοπικών παρουσιάσεων;

Με τα σημερινά δημοσκοπικά δεδομένα δηλαδή:

Γιατί θα πρέπει να αισθάνεται ο υποψήφιος ψηφοφόρος της Ν.Δ. πως ό,τι και να κάνει η κυβέρνηση, τα ποσοστά της είναι ψηλά και εξακολουθεί να αποτελεί το φαβορί για τις εκλογές;

Γιατί θα πρέπει να νιώθει ο υποψήφιος ψηφοφόρος του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. ότι το κόμμα του εγκαταλείπει την προοπτική της εξουσίας και «αισθάνεται την ανάσα» του «ανερχόμενου» ΚΙΝ.ΑΛ.;

Γιατί θα πρέπει ο υποψήφιος ψηφοφόρος του Κ.Κ.Ε. να αισθάνεται ότι η εκλογική δύναμη του κόμματος του είναι πάγια καθηλωμένη στο +/- 5 %;

Γιατί πρέπει να νιώθει ο υποψήφιος ψηφοφόρος του «ΜΕΡΑ 25» ότι το κόμμα του την βγάζει, δεν την βγάζει κοινοβουλευτικά;

Και γιατί θα πρέπει οι υποψήφιοι ψηφοφόροι των κομμάτων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς να αισθάνονται μόνιμα αποκλεισμένοι από τον πολιτικό χάρτη;

Γιατί θα πρέπει δηλαδή κάθε ψηφοφόρος να πηγαίνει να συμμετάσχει σε έναν εκλογικό αγώνα του οποίου τα αποτελέσματα είναι λίγο-πολύ γνωστά;

Γιατί θα πρέπει το σύστημα να έχει το εργαλείο για να εγκαθιστά στον πολιτικό χάρτη κάθε υποψήφιο υπηρέτη του και να αποκλείει τους αντιπάλους του;

Ποιοι έχουν λόγο να φοβούνται την εκλογική συμπεριφορά πολιτών που δεν έχουν δει τηλεόραση τις προηγούμενες μέρες και, κυρίως, δεν έχουν πληροφορηθεί καθόλου τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων που προηγήθηκαν;

Ποιοι έχουν λόγο να κατευθύνουν την καθημερινή κοινωνική, συνδικαλιστική και πολιτική συμπεριφορά και να οριοθετούν την προοπτική της ανάλογα με τα δημοσκοπικά δείγματα;

Πόσο αυτού του είδους η συστηματική πλύση εγκεφάλου επιτρέπει την ανεπηρέαστη, ελεύθερη και ανόθευτη λειτουργία της ψήφου, όπως αυτήν την επιτάσσει το **άρθρο 52 του Συντάγματος**, σύμφωνα με το οποίο: «*Η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης αυτής*»;

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη σοφία για να μπορέσει κανείς να προσεγγίσει τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά. **Οι εκλογικές αναμετρήσεις όμως δεν είναι πεδίο στοιχηματισμού** για τους ψηφοφόρους, ώστε να έχουν ανάγκη από φαβορί και ουτσάιντερ. Αποτελούν το μοναδικό μέσο που τους παρέχει το σύστημα της αστικής δημοκρατίας για να εκφράσουν άμεσα την πολιτική τους προτίμηση ή αποδοκιμασία, άσχετα από το κατά πόσο και εάν τα κόμματα στα οποία επενδύουν κάθε φορά τις εκλογικές αυταπάτες ανταποκρίνονται έστω και με την ελάχιστη συνέπεια σε όσα εξαγγέλλουν.

Οι δημοσκοπήσεις είναι μια επιβλαβής για την κοινωνία και το εκλογικό σώμα συστηματική και μεθοδευμένη επιστημονική **επικοινωνιακή τακτική χειραγώγησης** της εκλογικής συμπεριφοράς σήμερα και της γενικότερης εκλογικής και κοινωνικής συμπεριφοράς αύριο. Είναι ένα πολύτιμο εργαλείο στα συστημικά μέσα ενημέρωσης και τα επικοινωνιακά επιτελεία των κομμάτων εξουσίας που έχει σκοπό να χειραγωγήσει την κοινή γνώμη και να επιτύχει τον απόλυτο έλεγχο της κοινωνικής δυσaráσκείας. **Η κοινωνία έχει ανάγκη να διεκδικεί θεσμούς μέσα από τους οποίους να ενισχύει την θέση της απέναντι στην εξουσία και να την ελέγχει.** Οι εκλογικές δημοσκοπήσεις είναι το ακριβώς αντίθετο : Είναι ένα εργαλείο ελέγχου της κοινωνίας από τις δυνάμεις της εξουσίας, μεταφοράς της πρακτικής της έρευνας αγοράς στην πολιτική συμπεριφορά, ένα αποτελεσματικό όργανο διαμεσολάβησης και χειραγώγησης. Είναι μία ελευθερία σε βάρος της κοινωνίας και υπέρ της εξουσίας. Ένα μέσο που έχει σκοπό να προειδοποιεί τις δυνάμεις της εξουσίας για τις διαθέσεις των μαζών, να τις αφυπνίζει και να τις κατευθύνει στην εκτόνωση της λαϊκής δυσaráσκείας.

Η ανάγκη για να απαιτηθεί η απαγόρευση των εκλογικών δημοσκοπήσεων έχει προ πολλού πια ωριμάσει. Η κοινωνία οφείλει να την διεκδικήσει. Και η Αριστερά, αντί να στέκεται αμήχανη απέναντι σε αυτό, ή να ονειρεύεται άτοπα ενύπνια, όπως κάποιες ανεξάρτητες και αμερόληπτες εταιρείες δημοσκοπήσεων (όπως ίσως εκείνες που την περίοδο 2012-2015 πήγαιναν καροτσάκι τον ΣΥΡΙΖΑ στη κυβέρνηση), θα έκανε καλά να αξιώσει ένα και μόνο:

Την κατάργηση και απαγόρευση κάθε είδους εκλογικής δημοσκοπήσης, εδώ και τώρα.

Αθήνα, 16.02.2022
Κώστας Παπαδάκης